

Poskytovanie opatrovateľskej služby pre osoby so zdravotným postihnutím na Slovensku

SEMINÁR

"Dostupnosť sociálnych služieb pre osoby so zdravotným
postihnutím na Slovensku"

(Čo bude s našimi deťmi, keď my tu už raz nebudeme?)

Bratislava

február 2017

Mgr. Lýdia Brichtová, PhD.

poradkyňa podpredsedníčky NR SR Lucie Ďuriš Nicholsonovej

Ako je upravená domáca opatrovateľská služba v zákone o SS (§41)?

- ▶ Možno ju poskytovať FO, ktoré sú odkázané na pomoc inej osoby, ak ich stupeň odkázanosti je najmenej II pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o domácnosť a pri základných sociálnych aktivitách
- ▶ **Zodpovednosť za jej poskytovanie, zabezpečenie, ale aj financovanie je výlučne v pôsobnosti obcí a miest**
- ▶ Možno ju poskytovať aj ako odľahčovaciu službu pre poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie, najviac 8 hodín mesačne alebo v čase, ak je opatrovateľ v zdravotníckom zariadení

Aké sú cieľové skupiny opatrovateľskej služby?

Všeobecne:

▶ **osoby odkázané na pomoc inej osoby**

Z hľadiska veku ide o

▶ **Deti so zdravotným postihnutím**

▶ **Osoby so ZP v produktívnom veku**

▶ **Osoby v seniorskom veku**

Ako je to s počtom poskytovateľov tejto služby? Je to postačujúce?

- ▶ **861 obcí a miest**, v porovnaní s celkovým počtom obcí (2890, bez BA a KE (je to len cca 31%))
- ▶ **30 poskytovateľov zriadených alebo založených obcou alebo mestom**
- ▶ **412 neverejných poskytovateľov**

Zdroj: Centrálny register poskytovateľov SS, február 2017 (nevieme z neho zistiť koľkým klientom sa OS poskytuje)

Poskytovatelia terénnej opatrovateľskej služby registrovaní v Centrálnom registri k 31.09.2015

<i>Príslušný samosprávny kraj</i>	<i>Počet registrovaných poskytovateľov</i>	<i>z toho</i>		
		<i>Obec/mesto</i>	<i>Právnická osoba zriadená obcou/mestom</i>	<i>Neverejný poskytovateľ</i>
<i>Banskobystrický</i>	<i>136</i>	<i>118</i>	<i>1</i>	<i>17</i>
<i>Košický</i>	<i>178</i>	<i>123</i>	<i>1</i>	<i>54</i>
<i>Nitriansky</i>	<i>125</i>	<i>93</i>	<i>5</i>	<i>27</i>
<i>Prešovský</i>	<i>129</i>	<i>104</i>	<i>0</i>	<i>25</i>
<i>Trenčiansky</i>	<i>134</i>	<i>119</i>	<i>2</i>	<i>13</i>
<i>Trnavský</i>	<i>106</i>	<i>89</i>	<i>6</i>	<i>11</i>
<i>Žilinský</i>	<i>229</i>	<i>182</i>	<i>2</i>	<i>45</i>
<i>Spolu:</i>	<i>1 037</i>	<i>828</i>	<i>17</i>	<i>192</i>

Rozloženie poskytovateľov podľa krajov/mimo BSK

Samosprávny kraj	<i>Celkový počet poskytovateľov v SR</i>
Trnavský samosprávny kraj	106
Nitriansky samosprávny kraj	125
Trenčiansky samosprávny kraj	134
Banskobystrický samosprávny kraj	136
Žilinský samosprávny kraj	229
Košický samosprávny kraj	178
Prešovský samosprávny kraj	129

- ▶ Počty opatrovatel'ov: 3620
- ▶ Počty opatrovaných osôb: 3842
- ▶ Alokované zdroje : 28 mil.eur
- ▶ https://www.ia.gov.sk/data/files/np_pos/Dokumenty/Evaluacna_sprava_FINALNA_UPLNA_VERZIA.pdf

NP POS na roky 2016-2018 aj BSK

- ▶ Počty opatrovateľov: 3451,5
- ▶ Počty opatrovaných: 4904
- ▶ Alokované zdroje : cca 50 mil.eur

Vývoj počtu domácej opatrovateľskej služby v obciach v rokoch 2010 -2013

ROK	Počet opatrovaných
2010	15 704
2011	14 727
2012	12 309
2013	11 792

Opatrovateľská služba poskytovaná obcami zdroj:

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva v SR 2015

	2014	2015
Počet občanov, ktorým bola poskytnutá OS	12 152	12 332
Počet zamestnancov OS	4 935	4 867
Bežné výdavky na poskytovanie opatrovateľskej služby v eurách	28 184 927 eur	30 161 091 eur
Výška príjmu z úhrad za OS v eurách	5 105 442 eur	5 337 656 eur
Rozdiel medzi výdavkami na poskytovanie OS a príjmami za jej poskytovanie v eurách	-23 079 485 eur	-24 823 435 eur

Opatrovateľská služba poskytovaná neverejnými poskytovateľmi

- ▶ ROK 2015
- ▶ **130 neverejných poskytovateľov**, nárast o 19 poskytovateľov oproti roku 2014
- ▶ **Počet opatrovaných osôb: 4 276 prijímateľov**, nárast o 202 opatrovaných oproti roku 2014
- ▶ **Príjmy OS** (z rozpočtov obcí, z úhrad od prijímateľov, z darov, transfery zo štrukturálnych fondov EÚ a pod.) vo výške **24,23 mil. eur**, navýšenie o **15,36 mil. eur !!!**
- ▶ **Náklady OS: 23,30 mil. eur**, navýšenie o **15,69 mil. eur** oproti roku 2014

Dôvody mierneho nárastu počtu opatrovaných osôb?

- ▶ realizácia podpory poskytovania opatrovateľskej služby cez Národný projekt Podpory opatrovateľskej služby

Dokumenty podporujúce aj OS máme, napr. Národné priority rozvoja SS na roky 2015 -2020 a ich vybrané ciele

- ▶ zabezpečiť realizáciu práva občana na poskytovanie SS so zohľadnením ľudsko-právneho a nediskriminačného prístupu a dôrazom na rešpektovanie ľudskej dôstojnosti,
- ▶ zabezpečiť dostupnosť SS v súlade s potrebami cieľových skupín a komunity, ·
- ▶ **zvýšiť dostupnosť komunitných SS s dôrazom na rozvoj SS pre rodinu, ktorá sa stará o svojho člena, odkázaného na pomoc inej osoby pri sebaobsluže**
- ▶ deinštitucionalizovať sociálne služby,
- ▶ presadiť princíp integrovanej dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti, zaviesť systém zabezpečenia a hodnotenia podmienok kvality poskytovaných SS

Prínosy OS

- ▶ **Komunitná služba**
- ▶ **Umožňujúca zotrvanie klientov v domácom prostredí a žiť bežný život v komunite**
- ▶ **Umožňujúca rodinným príslušníkom zapojiť sa do pracovného a spoločenského života**
- ▶ **Z hľadiska efektivity menej náročná na verejné finančné zdroje, t. j. šetrí verejné výdavky**
- ▶ **Znižuje tlak na kapacity celoročných pobytových sociálnych služieb a tým aj verejné zdroje**

Úskalia OS na Slovensku

- ▶ Ide o nedostatkovú službu na celom území SR
- ▶ Veľký počet obcí OS vôbec neposkytuje alebo v nedostatočnej miere
- ▶ Obce majú nedostatok financií na podporu rozvoja tejto služby, resp. nepovažujú túto službu za svoju prioritu
- ▶ Občania/klienti nemajú žiadnu garanciu, aby im bola poskytnutá OS, ak sú na ňu odkázaní, napriek tomu, že zákon o SS im garantuje právo aj na túto sociálnu službu

Úskalia OS na Slovensku

- ▶ **Obce neposkytujú neverejným poskytovateľom finančné príspevky v rozsahu a za podmienok stanovených zákonom o sociálnych službách**
- ▶ **možnosť domáhat' sa svojho práva je pre väčšinu klientov nereálna (nedostatok, resp. žiadna právna podpora, nedostatok zdrojov na právne zastupovanie, roky trvajúce procesy a priet'ahy v súdnych konaniach,**
- ▶ **potreba riešiť sociálnu situáciu TU a TERAZ pre ohrozenie života a zdravia**

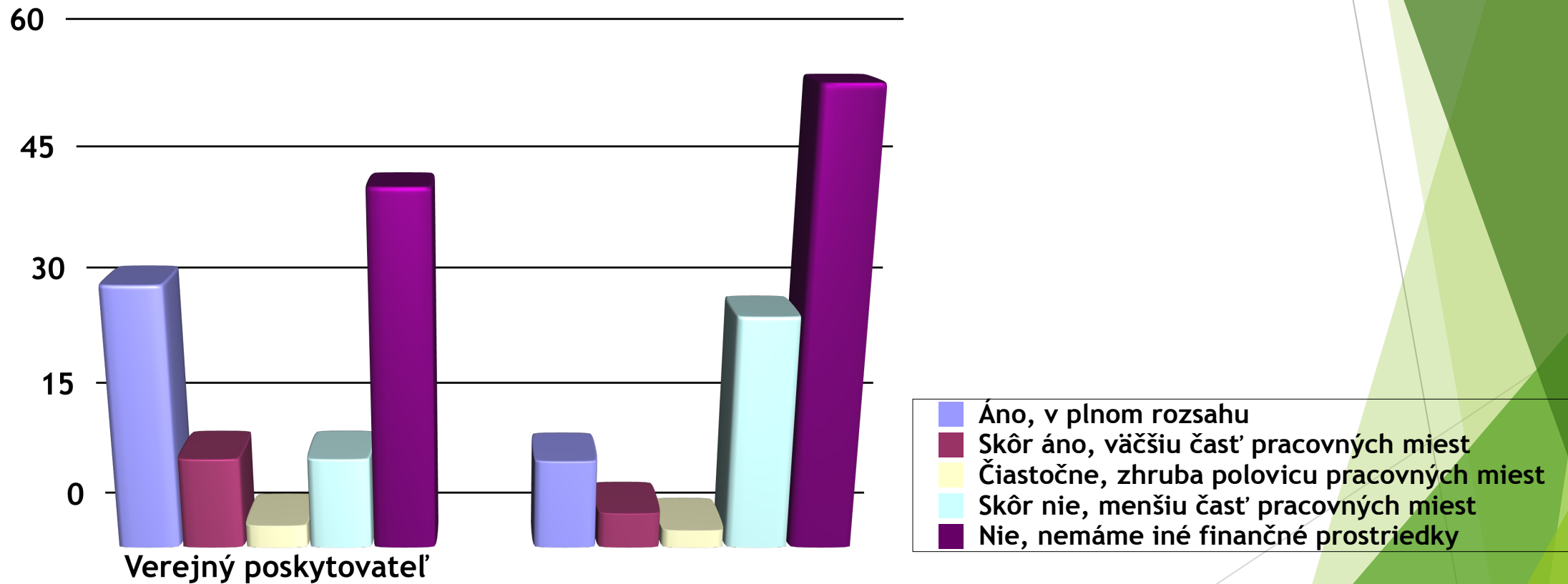
Čo je na zamyslenie, resp. alarmujúce?

- ▶ **Vzrastá počet ľudí v poradovníkoch na pobytové služby**
- ▶ **V roku 2014 bolo 4521 čakateľov o SS**
- ▶ **V roku 2015 už 6000 čakateľov o SS**
- ▶ **Najväčší nárast čakateľov:**
- ▶ **ZPS : z 1717 na 3427**
- ▶ **ŠZ: z 266 na 690**

Čo je na zamyslenie, resp. alarmujúce?

- ▶ Počívame vyjadrenia typu“ **neverejní poskytovatelia rastú ako huby po daždi, treba s tým niečo robiť**“
- ▶ Od roku 2016 nemajú verejní poskytovatelia povinnosť viesť oficiálne poradovníky
- ▶ Nepoznáme, nemáme zmapované potreby odkázaných občanov na terénne služby, vrátane OS, ale až **67,8 % respondentov** uvádzalo v NP POS, že najväčší problém je nemožnosť uspokojiť všetkých žiadateľov o OS
- ▶ Počet záujemcov - čakateľov na OS: celkom 3 076, z toho obce/mestá 413 a neverejný poskytovateľ 2 663

Existuje udržateľnosť poskytovania OS v obciach a mestách? Odpoveďou sú aj zistenia NP POS o udržateľnosti pracovných miest - zdroj: Evaluačná správa NP POS)

Quo vadis opatrovatel'ská služba alebo existuje riešenie na zabezpečenie dostupnosti OS?

- ▶ Nie je to možné bez systémových zmien a garancie práva klienta na SS, pričom existujú **viaceré riešenia a ich kombinácie:**
- ▶ **Poistný systém**-poistenie odkázanosti/starostlivosti na sociálnu službu (napr. Pflegesicherung - systém v Nemecku)
- ▶ Príspevok na odkázanosť/starostlivosť zo štátneho rozpočtu pre všetkých odkázaných ľudí (napr. systém príspevku na péči v ČR alebo Pflegegeld v Rakúsku) bez ohľadu na formu pomoci
- ▶ Príspevok na opatrovanie vo výške minimálnej mzdy
- ▶ Rodičovský príspevok pre deti so ZP(3 až 6 rokov) minimálne v sume výšky FPO - nie 203,20 eur!

Pripravované systémové zmeny MPSVR a otázky s tým spojené

PÝTAME SA VŠETCI

- ❖ Je to nádej pre ľudí odkázaných na pomoc inej osoby? Budú mať klienti so ZP garantované právo na sociálnu službu? Zatiaľ nevieme
- ❖ Sú predložené zámery MPSVR komplexným systémovým riešením sociálnych služieb?
- ❖ Budú mať zástupcovia ľudí so ZP odkázaní na pomoc inej osoby možnosť aktívne participovať a budú vypočutí pri tvorbe nových systémových zmien v zmysle „NIČ O NÁS BEZ NÁS“?

**Ďakujem Vám za pozornosť a
teším sa na diskusiu**